

Profesor Jiří Vorlíček slaví narozeniny

Co je na prof. Jiřím Vorlíčkovi výjimečné?

Za výjimečné jsme při práci považovali jeho schopnosti vybírat si pracovníky a přesně odhadovat, co po nich může chtít, a co ne. Prof. Vorlíček ctil skutečnost, že každý člověk má některé schopnosti více vyvinuté, zatímco jiné méně. Měl dar vyžadovat po svých podřízených pouze to, na co jejich síly stačily a na co měli talent, a nepožadovat po nich aktivity, které by přesahovaly jejich schopnosti a možnosti. Říkal, že požadováním nesplnitelného by snížil pracovní produktivitu. Své podřízené však zároveň uměl stimulovat k maximálnímu výkonu, a přitom je neunavit.

V době po sametové revoluci začal prof. Vorlíček prosazovat zásady zdvořilosti na pracovišti, jejichž respektování dříve nebylo zvykem. Chtěl, aby forma komunikace lékařů s pacienty odpovídala zahraničním pracovištím. Když se pan profesor poprvé setkal s pacientem na velké vizitě, podal mu ruku a představil se mu. Vždy se snažil s pacientem prohodit pár, pokud možno, pozitivních slov a povzbudit jej k boji se závažnou chorobou. Po svých lékařích, ale i studentech vyžadoval dodržování těchto pravidel zdvořilé komunikace. Vždy se snažil podněcovat své lékaře k tomu, aby vnímali jak patofyziologickou podstatu nemoci, tak i její prožívání a vnímání samotným nemocným i rodinou.

Dalšími typickými vlastnostmi prof. Vorlíčka byly pohotové myšlení a schopnost formulovat obecné pravdy a zkušenosti do stručných vět, kterým s nadšátkou říkáme: „Vorlíčkovy zákony“. Je v nich koncentrována životní zkušenost a moudrost. Dovolují si zde některé připomenout:

„Konflikt, kterému se vyhneš, se ti obvykle vrátí s větší silou a s horšími důsledky.“ To byl jeho princip řešení životních situací. Neutíkat od problémů, neodkládat jejich řešení, ale postavit se jim čelem – tím se čistí cesta životem.

Nicméně konflikty zbytečně nevyhledával. Další zákon totiž zní: „Válku začínáme jen při vysoké pravděpodobnosti vítězství.“ Oplývá darem i těžké a komplikované téma hovoru zlehčit humorem. Jeho rada, jak správně vést diskuzi k souhlasu, byla: „Nevysvětluj, proč to chceš, zbytečně nahráváš k protiargumentaci.“

Se vznikem kliniky se datuje také výměna psacích strojů za počítače a tiskárny ve zdravotnictví. Ani tuto techniku neponechal prof. Vorlíček bez povšimnutí. Všem členům kliniky zdůrazňoval: „V počítačích a mailových komunikacích mějte jen to, co jste ochotni vykládat všem na veřejnosti.“ A měl pravdu. Jednou z vedení nemocnice zavolali s příkazem, aby jeden kolega odstranil ze svého počítače něco, co tam dle kontrolní osoby nepatřilo. A tak lékař pochopil, že obsah osobního počítače napojeného na síť není jeho osobní věc, ale věc veřejná, do které vidí více lidí, než si myslí.

Pan profesor vyžadoval precizní jednání: „Pokud pracujete, musíte odvádět kvalitní a bezchybnou práci, protože Vaše chyby pak zdržují jak Vás, tak i další. Kvalitní práce ve svém důsledku šetří Váš čas!“. Stejně tak ctil princip dochvilnosti. Jeho heslem bylo „buď přijít včas, nebo nechodit vůbec“. A tento princip dodržoval i při hromadných odjezdech.

Pan profesor neměl rád hovory o problémech, které neměly řešení. Takové rychle ukončoval se slovy: „Bavme se o problému, jen pokud se můžeme zároveň bavit o tom, jak jej budeme řešit. Jinak je to ztráta času.“ Prof. Vorlíček zřejmě vycházel z toho, že hovory o problémech, které nemají řešení, vedou k negativním myšlenkám, které člověka oslabují. Měl jsem pocit, že pan profesor se raději bavil o věcech, které můžeme nějak ovlivnit, než o faktech, které jsou mimo možnost našeho působení.

Jedna z vět prof. Jiřího Vorlíčka byla také: „Někdy vás mohou nenávidět ti, kterým jste nejméně pomohli“. Těto větě se

snad podobá anglické rčení: „The people would forgive you, if you were wrong, but the people would never forgive you, if you were right“. Není jasné, proč je tomu tak, protože je to proti obecně platnému principu „očekávání reciprocity v mezilidských vztazích“. Ale život je neskonale pestrý.

V život se nedějí jenom úspěchy a výhry, ale také prohry a selhání. Prof. Jiří Vorlíček měl zásadu, aby se nahlas mluvilo nejen o pozitivních, ale i o negativních, která život přináší. Když nic jiného, tak alespoň veřejným vyslovením negativní informace zamezí šíření nepřesných prohlášení a pomluv.

Když mě prof. Edgar Faber, šéfredaktor časopisu „Transfuze a hematologie dnes“, oslovil s žádostí o pár řádků o Jiřím Vorlíčkovi, tak mě trápila podzimní viróza. A tak se mi ihned vybavily vzpomínky na doby, kdy mě velmi skřípla závažná choroba. To se mi zatím stalo dvakrát v životě. Při obou těchto svých soukromých krizích jsem měl pocit, že prof. Vorlíček sledoval můj zdravotní stav a snažil se mi pomoci skutkem i psychickou podpo-

rou a povzbuzením. V těchto kritických chvílích jsem byl svému šéfovi za pomoc velmi vděčný. Pan profesor tak reagoval vždy, když někoho z jeho pracovního kolektivu potkalo něco zlého. Snažil se lidsky i manažersky přispět k tomu, aby vše dopadlo co nejlépe, což je zkušenost mnoha spolupracovníků z kliniky. Všichni věděli, že v případně závažné ne-

moci se na něj mohou obrátit s prosbou o pomoc.

Prof. Jiří Vorlíček intuitivně po celý svůj život kombinoval intenzivní pracovní nasazení s aktivním odpočinkem. K práci mu dodávaly energii jeho oblíbené odpočinkové aktivity – cestování, golf či sbírání současného umění – a také radost z dětí a vnoučat.

Přejeme prof. Jiřímu Vorlíčkovi do dalších let zdraví, štěstí a radost ze života.

V Brně 16. 10. 2024

Zdeněk Adam, Zdeněk Král
Interní hematologická
a onkologická klinika LF MU

**OMBUDSMAN
DOSTUPNOSTI
ZDRAVOTNÍ PÉČE**

Drahá a neúčinná je jen ta intervence,
která se včas nedostane ke správnému pacientovi

Náš cíl

Cílem spolku Ombudsman zdravotní péče, z.s., je vytvoření systému spojujícího predikci potřeb zdravotní péče na národní úrovni s možnostmi medicínských technologií a jejich udržitelného financování a rozvoje.*

Připojte se svými náměty a potřebami i vy:

- na webových stránkách **www.ombudsmanzdravotnipece.cz**
- na e-mailové adrese **ombudsman@ombudsmanzdravotnipece.cz**

* Ombudsman dostupnosti zdravotní péče, z.s., není primárně založen k řešení konkrétních případů neposkytnutí adekvátní zdravotní péče a dalších otázek, které jsou v kompetenci pacientského ombudsmana, nemocničních ombudsmanů či obdobných institucí.

PharmDr. Jiří Samek,
odborný garant –
ombudsman

Činnost spolku
Ombudsman zdravotní
péče, z.s., **podporují
zdravotní pojišťovny
České republiky.**